

El pou del vernís

Butlletí
d'informació

Editorial

Aquesta publicació del Pou del Vernís contempla la nostra devoció per la poesia i les composicions literàries que han sigut l'expressió dels sentiments de la nostra gent, molt especialment quan celebrarem el proper mes la festivitat de sant Jordi, patró de Catalunya.

El Grup d'Estudis ha previst dues manifestacions de poesia. La primera el primer dijous del mes d'abril dins dels actes de la Gent Gran, amb la participació de les senyores Roser i Caterina Brillas. L'altra, un petit homenatge al poeta Miquel Martí i Pol, traspassat recentment. La segona vetllada poètica tindrà lloc el proper 22 d'abril, a les 19,30 h., i se centrà en aquest prohòm de la poesia catalana. Ambdós actes es duran a terme al Casal de Cultura Robert Brillas. Una de les fites del nostre Grup d'Estudis és recuperar tots aquells capítols oblidats o pocs presents en la història i que són part de la nostra identitat.

Com sabrien, sinó, les generacions futures, que a la nostra vila i al nostre país s'ha reflectit la humanitat generosa de moltes persones que no han renunciat mai a la seva ciutadania espluguina o catalana?

Aquest és el cas paradigmàtic dels poetes de la nostra terra, que ens animen a lluitar pel llegat de les passades generacions. Caldria suscitar també aquest neguit cívic a tots els espluguins, per a dur a terme la nostra vocació de ciutadania responsable amb un país, amb una entrançable vila i amb nosaltres mateixos.

El pou del
vernís

Consell de redacció:

Equip del Grup d'Estudis

Casal de Cultura Robert Brillas
Àngel Guimerà, 38
08950 Esplugues de Llobregat

D.L. B-16145-2000

Imprimeix: NB COMUNICACIONS

Esplugues i les seves escoles públiques: una mica d'història

Cal fer un tomb per la història de les escoles i de l'ensenyament a Esplugues per entendre que l'esforç dels espluguins per un escola pública digna per als seus fills ha estat la norma al llarg de moltes dècades. L'any 1858, quan a Esplugues vivien menys de 800 habitants, un inspector d'ensenyament, Bruno Barnoya, informava, molt discretament, que l'edifici de l'escola era "bastante regular" i que s'havia de crear, urgentment, una escola per a nenes, ja que no n'hi havia cap. De la trentena de pobles del Baix Llobregat, només dues escoles mereixen el qualificatiu de "buena" per l'esmentat inspector. La recent llei Moyano d'educació, de 1857, començava a constatar la realitat educativa del país.

L'escola s'ubicava, generalment, als baixos d'una de les cases del poble, que llogava l'Ajuntament, sense més llum que la que entrava per alguna finestra lateral o per les mateixes portes obertes. En un racó del local o al petit pati posterior de la casa s'habilitava una comuna amb tots els inconvenients imaginables, propis d'un servei com aquest sense aigua corrent. La vivenda del mestre ocupava el pis superior i s'havia de passar pel mig de l'aula-escola per poder arribar-hi.

Ens podem fer una idea de com serien els locals escolars i quin

seria el to de les protestes dels pares i mares quan, vint anys més tard, el 1877, l'alcalde Josep Amarats en un plenari municipal "abrió la sesión manifestando que era urgentísimo bajo todos los conceptos y no podía prescindirse de ningún modo el buscar y trasladar las escuelas públicas del Ayuntamiento a un local decente y capaz para las mismas..."

L'educació era responsabilitat de l'Ajuntament, que s'havia de fer càrrec del lloguer o compra dels locals i de pagar els mestres. Els nens i les nenes havien de pagar l'escola en funció del poder adquisitiu dels pares. El nen pobre que volgués tenir l'ensenyament de franc havia de portar un certificat del rector de la parròquia. Els ajuntaments no disposaven de recursos, i menys per a les escoles. Passaven els anys i essent ja mestre en Joan Corrales, el 1902, un altre inspector, Federico López, deixà constància en el seu informe de les escoles d'Esplugues: "Los locales en que se hallan instaladas hoy ambas escuelas (la de nens i la de nenes, que estaven, lògicament, situades en llocs diferents) carecen de las condiciones higiénicas y pedagógicas más indispensables".

L'alcalde Isidre Martí decideix construir l'escola que porta el seu nom i que s'inaugurà l'any 1910, perquè la Junta de Instrucció del poble es

queixà repetidament que els mestres Joan Corrales i Caterina Amengual tenien "dificultades para poder cumplir su misión, por carecer de capacidad, higiene y demás condiciones que la ciencia aconseja los locales que sirven para escuela cuyas deficiencias se han hecho insoportables por todos conceptos"... L'alcalde va prendre la paraula i digué: "Que en efecto le constaba la exactitud de cuanto se expone así como las quejas de muchos padres que con frecuencia se lamentan de que este pueblo no tenga el edificio de que se trata"...

Pocs anys durà la satisfacció dels espluguins i espluguines per les escoles dels seus infants. Amb l'arribada de la República, el 1931, l'alcalde Martí Figueras constatà que el poble havia crescut i comptava ja amb 3.500 habitants, però les escoles públiques continuaven amb la mateixa escola-aula de nens i la de les nenes de feia vint anys. Fent els càlculs corresponents, s'advertia que a Esplugues feien falta deu escoles, cinc de nens i cinc per a nenes. El govern republicà, fidel als seus principis, donà satisfacció a la demanda d'escoles: es graduà l'escola Isidre Martí, amb tres classes per als nens i tres per a les nenes, es creà una escola per a nens i una altra per a nenes al barri de La Plana, una escola mixta al barri de Can Vidalet i una altra, també mixta, al barri

(Continua a la pàgina següent)

de Finestrelles. Gràcies, doncs, a la gestió de la República, i per primera vegada en la seva història, tots els nens i nenes d'Esplugues pogueren tenir les escoles necessàries tant en quantitat com en qualitat.

La postguerra fou un temps de repressió política, de pobresa i moviments migratoris. A més, en matèria educativa, l'Estat es despreocupà totalment de la seva responsabilitat quant a l'educació pública. Esplugues augmentava de població de forma espectacular. El 1960 hi vivien més de 12.000 persones. La meitat dels espluguins habitaven el barri de Can Vidalet. Les escoles públiques, però, eren pràcticament les mateixes de 30 anys enrera. Fins l'any 1957 no s'amplià l'escola

Isidre Martí, i s'hagué d'esperar a l'any 1964 per inaugurar l'escola Puig Coca. Tot i això, la demanda de places escolars superava l'oferta pública. L'espectacle de nens i nenes corrent pels carrers en hores d'escola començà a ser habitual.

L'any 1970 es promulgà la llei d'educació de Villar Palasí, que declarà l'ensenyament gratuït i obligatori per als nens i nenes d'entre 6 i 14 anys. El nou alcalde, Josep Català, es trobà amb una situació escolar lamentable, per visiblement insuficient i degradada, tant pel que feia al manteniment dels edificis com pel desprestigi de l'ensenyament públic. Els espluguins manifestaven sovint el seu descontentament. Es van construir escoles a corre-cuita per tal de compensar decennis d'abandonament i amb una població que, a

més, no deixava d'augmentar. Així varen néixer les escoles Vicenta Vives (habilitant el vell edifici Grasses, avui Escola d'Idiomes), Matilde Orduña, Gras Soler, Eugeni D'Ors, Joan Maragall, Conxa Udina (avui reconvertida en Biblioteca) i Prat de la Riba, les quals s'afegien a la renascuda escola Isidre Martí i a l'ampliada Puig Coca (avui seu de varis serveis públics).

Ja amb els ajuntaments democràtics, a la dècada dels vuitanta, s'inauguraren les escoles Folch i Torres, Can Vidalet i l'escola Lola Anglada, nascuda uns quants anys abans amb vocació de ser escola pública, catalana i de qualitat. Els espluguins podien tornar a disposar de les escoles públiques adients per a l'educació dels seus fills i filles.

Josep Lluís Barrasa - Llicenciat en Psicologia
Rosario Calero - Llicenciat en Història

(Els texts entre cometes són cites de documents consultats a l'Arxiu Històric Municipal d'Esplugues)

Programació de les activitats del grup d'Estudis durant l'any 2004

En el moment de publicar la present publicació, ja s'han realitzat una petita part dels actes programats. Amb tot resten encara molts que són de força interès.

Gener	<ul style="list-style-type: none">• Trobades de la Gent Gran (cada primer dijous de mes)• Visita a l'obrador de Xavier Corberó i la masia de Can Cargol
Febrer	<ul style="list-style-type: none">• Trobades de la Gent Gran
Març	<ul style="list-style-type: none">• Calçotada a la masia de Can Carbonell• Publicació del Pou del Vernís• Trobades de la Gent Gran
Abril	<ul style="list-style-type: none">• Trobades de la Gent Gran• Vetllada literària : M. Martí i Pol
Maig	<ul style="list-style-type: none">• Trobades de la Gent Gran• Fira d'Entitats
Juny	<ul style="list-style-type: none">• Trobades de la Gent Gran• Preparació d'una exposició de la cuina (abans de 1960)• Publicació del Pou del Vernís
Juliol	<ul style="list-style-type: none">• Exposició de la cuina
Agost	<ul style="list-style-type: none">• Vacances
Setembre	<ul style="list-style-type: none">• Caminada Popular a sant Pere Màrtir
Octubre	<ul style="list-style-type: none">• Trobades de la Gent Gran• Publicació del Pou del Vernís• Celebració del desè aniversari del Grup d'Estudis• Visita a una masia històrica d'Esplugues
Novembre	<ul style="list-style-type: none">• Trobades de la Gent Gran
Desembre	<ul style="list-style-type: none">• Trobades de la Gent Gran• Sopar de Nadal• Publicació del Pou del Vernís

Amb aquest número del butlletí iniciem una secció dedicada a conèixer els nostres carrers, la zona d'Esplugues on estan situats, i característiques o anècdotes de cada un d'ells. En cada número del butlletí sortiran dos carrers, o tres, si són carrers recentment oberts o amb poca població, seguint un ordre alfabètic i d'acord amb la nomenclatura editada per l'Ajuntament.

Els noms dels carrers d'Esplugues i el seu significat

AHRENSBURG, c. d' - Ciutat del nord d'Alemanya, a la regió de Schleswig Holstein, i prop de la ciutat d'Hamburg. La relació d'aquesta ciutat amb Esplugues consisteix en què ambdues es van agermanar l'any 1989. Desde llavors es produeixen diferents intercanvis culturals, esportius i comercials. El carrer que porta el nom d'Ahrensburg està situat al barri de Finestrelles, i és la prolongació de l'antic camí que des de Sant Joan de Déu passa per darrera el restaurant "Tres Molinos" i arriba fins a l'avinguda de la Ciutat Diagonal o avinguda de Jacint Esteva i Fontanet. El darrer tram encara està sense asfaltar perquè es troba just on fins fa pocs anys hi hagué el camp de motocross.

ALEGRIA, c. de l' - Sentiment de plaer que neix generalment d'una viva satisfacció d'ànima i es manifesta amb signes exteriors. El carrer de l'Alegria es va obrir en un extrem de l'anomenat Torrent del Salt del Pi i avui es una artèria important que transcorre des de la Carretera de Cornellà fins a a la Glorieta de Maria Guillén, davant de les piscines municipals. L'establiment més antic d'aquest carrer va ser la floristeria Ca la Vareta de la família Figueres. Va obrir el 1945, estava situada on avui hi ha la pèrgola de la plaça de Catalunya, i va tancar les seves portes l'any 1989 en jubilar-se la senyora Constància Ràmia.

Roser Camps

El nostre millor record

Hem de lamentar el sobtat traspàs del nostre soci Josep Vila i Mas el passat 11 de febrer, a l'edat de 61 anys. El nostre Grup d'Estudis comparteix el sentiment dels familiars i amics que s'han vist sorpresos per aquest inesperat òbit. Per tant, volem acompanyar-los a tots en aquests moments difícils.

NOU NÚMERO FAX
93 473 29 87

NOU E-MAIL
grupestudisesplugues@hotmail.com

TROBADES MENSUALS AMB LA GENT GRAN DEL NOSTRE POBLE

Et convidem a passar una agradable vetllada tot escoltant les vivències, anècdotes i els records de la gent que ha escrit la història del nostre poble.

Dia: El primer dijous de cada mes
Lloc: Casal de Cultura
Robert Brillas
Sala Pau Sans i Guitart
Hora: a les 19.30

Sabíes que.....?

Sabíes que...? El carrer principal del Raval de Sant Mateu, que era el poble primitiu d'Esplugues, avui ja desaparegut per la construcció de l'autopista, era un tros de l'antiga Via Romana que unia Roma amb Tarragona.

Sabíes que.....? A principis del segle XX, Esplugues tenia una població de 1.300 habitants.

Sabíes que...? El barri "Montesa" es va anomenar així perquè a l'any 1959 s'hi instal·là la fàbrica de motocicletes d'aquesta marca.

Sabíes que...? A la parròquia de Santa Magdalena es troba una petita imatge de la mare de Déu de Gràcia, que és una talla del segle XVII.

Si voleu fer-vos socis/sòcies ompleneu aquesta butlleta o una fotocòpia i envieu-la al Grup d'Estudis d'Esplugues.

En/Na	<input type="text"/>	Telèfon	<input type="text"/>
Adreça	<input type="text"/>		
Població	<input type="text"/>		
C.P.	<input type="text"/>	e-mail	<input type="text"/>

Estic interessat/da

Fer-me soci/a

Rebre informació activitats

Col.laborar com

Quota soci/a: 25 euros l'any

adjunt taló

compte corrent

signatura

ESTEPA NEGRA

Arbust sempre verd que arriba a 1 m. d'altura, ramificat i bastant espès. La part baixa de la tija, llenyosa, i més amunt les rames són d'un color roig terrós enfosquit.

Els brots terminals tendres que, si de primer són d'un verd grogós, així que aturen la creixença, es tornen del color roig característic.

Les fulles, de 4 a 6 cm. són sèssils, oposades, en creu respecte del parell contigu, lanceolades, lleugerament arquejades i amb les vores enrotllades cap ensota, que encara les fa semblar més estretes.

L'anvers granulós i de color verd molt fosc (d'aquí li ve el nom d'Estepa Negra) i el revers una mica més clar amb petitíssims pèls estrellats, mat i amb tres nervis paral·lels, el del mig molt marcat.

Aquestes fulles van proveïdes de glàndules reïnoses que desprenen una flaire agradablement acre i també li confereixen un tacte viscos accentuat a l'estiu amb la calor.

Les flors en raïms terminals, pedunculades, blanques, pentàmeres, d'uns 3 cm., els cinc pètals una mica arrugats, poc persistents, amb la punta esmussada, lleugerament bilobulats i al centre de la flor un botó d'estams de color groc.

Els cin sèpals també viscosos van marcats per fora amb una ratlla rogenca com la de les rames.

Floreix de l'abril al juny. Aquesta planta és la primera que rebrota després d'un incendi. I es regenera més aviat i ajuda que també ho faci el terreny del seu voltant.

Andreu Ferret

Cistus monspeliensis
Fam. Cistàcies